

על נסיכה בצרות וברבורים בלונדון

מאת הניה רוטנברג

היה היתה נסיכה יפה, שנישואיה לנסיך הכתר האנגלי הפכו אותה לדמות נערצת בכפר הגלובלי שלנו. כמו הרבה ילדות, גם היא למדה באלט בצעירותה, ושבוע לאחר מותה ראינו תמונות שלה בעתונים בפוזות שונות בנעלי "בהונות". האבל על מותה הטראגי של הנסיכה דיאנה, "הורד של אנגליה", איחד לבבות. גם הבאלט הלאומי של אנגליה (English National Ballet), ונא לא לבלבל בינו לבין "הבאלט המלכותי הבריטי", שדיאנה היתה פטרונית שלו משנת 1989, הוריד את הדגל לחצי התורן. מנהלי הלהקה הודו בימים שלאחר מותה, כי היו מאוד גאים בעובדה, שדיאנה המשיכה להיות פטרון ללהקה, למרות שבשנת 1996 היא צמצמה את מעורבותה במאות ארגוני צדקה.

דרק דין (Derek Dean), מנהלה האומנותי של הלהקה מאז שנת 1993, מספר שמעבר לנוכחותה הרשמית בערבי הגאלה של הלהקה וביקוריה הרשמיים שסוקרו על ידי העתונים, היתה דיאנה "קופצת" גם מפעם לפעם באופן פרטי לראות חזרות של הלהקה, מתוך אהבתה את הריקוד. דוגמא טובה עוד יותר ליחס זה אפשר למצוא בשנת 1985, כאשר רקדה הנסיכה עם הרקדן ויין סליפ (Wayne Sleep) בריקוד Uptown Girl לכוריאוגרפיה של Billy Joel, במהלך ערב גאלה למטרות צדקה.

מעורבותה הציבורית האחרונה של הנסיכה עם הבאלט הלאומי של אנגליה היתה השתתפותה בהופעת הגאלה של "אגם הברבורים", ברויאל אלברט הול. ייחודה של להקת "הבאלט הלאומי" של לונדון, שנוסדה בשנת 1950, בסיוורם הרבים שלה.

בהפקה זאת, בחר דין לזנוח את הבמה המסורתית הפרונטאלית לטובת בימת זירה עגולה של האלברט הול. הוא משתמש בלהקה בת מאה ועשרים רקדנים עם סולנים אורחים מלהקות שונות, כשכוכב ההפקה היא סולנית להקת הקירוב, Altynai Asylmuratova, בתפקיד אודט/אודיל.

דין בחר לעשות הפקה יוצאת דופן זאת באולם מיוחד וגדול זה בתקופה שהבאלט המלכותי חסר בית קבוע, בשל שיפוצים במבנה המיושן שלו. זה הקטין את הסיכון שלקח על עצמו בהעלאת הבאלט באולם הענקי והעגול, הפקה שאם תצליח תאפשר לו להשתמש באולם בעתיד.

בהפקה זו של "אגם הברבורים", בעלת מספר הרקדנים הגדול ביותר שהועלתה בלונדון, דין אינו משנה באופן מהותי את התנועה

המסורתית. אולם, השינויים שהוא מבצע כדי להתאים את התנועה והמבנים לבמה העגולה, מציעים פירוש שונה לריקוד. בדרך כלל בבאלט הקלאסי, מופיע הרקדן כשחזית גופו ומבטו מופנים כלפי הקהל. אצל דין הרקדן נראה מכל צדדיו, לטוב ולרע. כמו כן, בשל המרחב הגדול והצורך שלו להתייחס לקהל הסובב את הבמה נוצר קושי פיזי לרקדן. לאתגר שמציבה הזירה העגולה על הקהל היושב סביב, הוא מציע פתרונות מיוחדים. ראשית, הוא משתמש בלהקה בת מאה ועשרים רקדנים, הנמצאת כל הזמן על הבמה. למשל, במקום שלושים ברבורים בהפקה מסורתית, הוא מעלה שבעים ברבורים. זה מאפשר לקבוצת רקדנים לפנות בכל פעם לחלק אחר בקהל אך גם מקל על המאמץ הפיזי הגדול של הרקדנים, באמצעות השימוש במספר צוותים של רקדנים המתחלפים באותה סצנה.

דוגמא לטיפול החדש שלו בבאלט המסורתי אפשר לראות גם בסצנת ארבעת הברבורונים המפורסמת. במקום ארבע רקדניות הוא מעלה שמונה. כולן אוזרות ידיים בשורה ומבצעות את הכוריאוגרפיה המסורתית לקטע זה המוכרת לכל חובבי הבאלט הקלאסי, אבל כל ארבע פונות לחזית אחרת. במהלך הריקוד מסתובבת שורת הברבורים, אמצעי המאפשר למבט הרקדניות להגיע לקהל בכל פינות האולם.

הביצוע הטכני הן של הסולנים והן של הקור-דה-בלט, היו ברמה גבוהה, אם כי בהפקה מרובת מבצעים כזאת לא היה מקום להברקות של סולנים. הבמה, על המבנים המשתנים שלה, היתה מאורגנת וברורה. הצופה היושב בכל פינה באולם העגול יכול היה להנות מכל המבנים והצורות שיצר דין.

פיטר פארמר תרם את חלקו לבימוי המיוחד בתפאורה ובתלבושות המינימליסטים שעיצב. התלבושות אמנם צבעוניות, אך בעלות קווים פשוטים שאינם מעמיסים על התנועה, הממלאות את הבמה. גם התפאורה מאוד סמלית: מספר כסאות, שרפרפים, קשת הנסיך וכוסות יין, שכולם אמצעים לרמוז על הנשף בארמון. פרחים או צמחיה נמוכה בשיפולי הבמה מדגישים התרחשויות הקורות מחוץ לארמון. לתאורה שעיצב פאטריק וודרוף מקום מרכזי בהפקה, כשהיא מאפיינת ומרמזת על מצבים ואווירה משתנים. לתיאור הנשף משתמש וודרוף בפנסים צבעוניים המאירים ממעל, והאגם מתואר בתאורה תכולה ועשן, המזכיר אדים מהבילים מעל המים. בכך מתמודדים התפאורה והתאורה עם ההעמדה המיוחדת בהצלחה.

בימוי מיוחד זה של "אגם הברבורים" שיצר דרק דין, נושא עמו אמירה פוליטית. הרקדן הנראה על ידי הצופים מלפנים ומאחור ואינו יכול להסתיר או ליצור אשליות, הופך בהכרח לאנושי יותר. נקודה חשובה נוספת בהפקה גדולה זאת, היא שיתוף סולנים ורקדנים מלהקות שונות ברחבי אירופה. גם לנסיין להעלות באלט בלי להדגיש סגנון מגובש של להקה, שבו כל סולנית הביאה את אודט/אודיל שלה בצירוף רקדנים מלהקות שונות ברחבי אירופה, העומדת בפני שאלת המטבע המשותף, יש בהחלט השלכות פוליטיות.

את הצלחת ההפקה של "אגם הברבורים" בביצוע הבאלט הלאומי של לונדון, אפשר למדוד בכך שהלהקה נמצאת עתה במהלך חזרות להפקה הבאה, "מפצח האגוזים".

